

Hallituksen esitys Eduskunnalle maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan toteutettaviksi lainsäädäntötoimenpiteet, jotka mahdollistavat komission 30 päivänä heinäkuuta 1996 hyväksymän maatalouden kansallista erityistukea koskevan tukiratkaisun täytäntöönpanossa tarvittavien kansallisten tukimuotojen käyttöönoton.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maataloustuotannon lopettamistuesta sekä muutettaviksi maatalousyrittäjien eläkelakia, maaseutuelinkeinolakia ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia.

Maataloustuotannon lopettamistukea voitaisiin maksaa kertakorvauksena viljelijälle, joka luopuu maataloustuotannosta myymällä vähintään kaksikolmasosaa maatilansa peltoista sellaiselle viljelijälle, jolla on ennen luovutusta hallinnassaan peltoa pääsääntöisesti vähintään 15 hehtaaria. Lopettamistuki voitaisiin myöntää henkilölle, joka luopumisen tapahtuessa on täyttänyt 45 vuotta eikä saa maatalousyrittäjien eläkelain mukaista eläkettä ja jolle ei ole myönnetty valtion varoista tukea tuotannon aloittamiseen. Lopettamistuen enimmäismäärä maatilaa kohti voisi olla 200 000 markkaa.

Maataloustuotannon lopettamistuesta ehdotettuun lakiin liittyen maatalousyrittäjien eläkelakiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos siitä, että maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii myös uuden lain mukaan myönnettävistä lopettamistuista.

Komission hyväksymään tukiratkaisuun liittyen ehdotetaan rakennetukien osalta tehtäväksi tarvittavat muutokset maaseutuelin-

keinolakiin. Muutokset mahdollistaisivat komission hyväksymän korotetun investointituen, tuotannon monipuolistamistuen ja nuorten viljelijöiden lisätuen myöntämisen. Tarkemmat säännökset myönnettävien tukien määristä ja tukitasoista sekä muista tuen maksamisen perusteista annettaisiin asetuk-sella.

Lisäksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat komission päätösten mukaisten maa- ja puutarhatalouden tulotukien, tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä maksettavan tulotuen sekä laatuja järjestelmän kehittämistuen maksamisen tuottajille. Tarkemmat määräykset tukimuodoista, tuen kohdentamisesta ja tuen maksamisen perusteista annettaisiin valtioneuvoston päätöksellä.

Hallituksen esitykseen sisältyviä tukia voitaisiin myöntää 62. leveyspiirin eteläpuolella sijaitsevilla ns. A- ja B-tukialueilla. Tuotannon monipuolistamistukea saataisiin kuitenkin myöntää koko maassa. Ajallisesti tuen myöntäminen olisi rajoitettu siten, että korotettua investointitukea ja tulotukea tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä voitaisiin myöntää vuosina 1997—2001 sekä lopettamistukea ja korotettua siirtymäkauden tukea kotieläintalouden sekä kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastointituen osalta vuosina 1997—1999. Muiden tukimuotojen osalta tuen kesto ei ole ajallisesti rajoitettu.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila	3
2.1. Nykyiset tukimuodot Etelä-Suomessa A- ja B-alueilla	3
2.2. Erityistukea koskevien komission päätösten keskeinen sisältö	3
2.2.1. Yleistä	3
2.2.2. Rakennetuet	4
2.2.3. Tuki laatuajärjestelmän kehittämiseen	5
2.2.4. Maa- ja puutarhatalouden tulotuet	5
2.3. Kansallinen lainsäädäntö	5
2.3.1. Maaseutuelinkeinolaki	5
2.3.2. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	6
4. Esityksen vaikutukset	7
4.1. Taloudelliset vaikutukset	7
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	8
5. Esityksen valmistelu	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotusten perustelut	9
1.1. Laki maataloustuotannon lopettamistuesta	9
1.2. Maatalousyrittäjien eläkelaki	14
1.3. Maaseutuelinkeinolaki	14
1.4. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista	15
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	16
3. Voimaantulo	16
LAKIEHDOTUKSET	
1. Laki maataloustuotannon lopettamistuesta	17
2. Laki maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta	22
3. Laki maaseutuelinkeinolain muuttamisesta	22
4. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta	24
LIITE	
Rinnakkaistekstit	
2. Laki maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta	26
3. Laki maaseutuelinkeinolain muuttamisesta	26
4. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta	30

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ennen liittymistä Euroopan unioniin (EU) maataloustuotteiden tuottajahinnat olivat Suomessa tuontisuojaan johdosta nykyistä huomattavasti korkeampia. Yhteismarkkinoiden avauduttua hinnat laskivat. Liittymisestä neuvoteltaessa tähän varauduttiin ja liittymissopimuksessa Suomi sai mahdollisuuden sopeuttaa maataloustuotantoaan erityisillä siirtymäajan tuilla. Liittymissopimuksessa otettiin kuitenkin huomioon, että sopeutumisvaikeuksia saattaa jäädä jäljelle. Viljelijöiden tulot muodostuvat siten sekä tuottajahinnoista että erilaisista tulo- ja tuotantuista. Maa- ja metsätalouden rakenteen parantamista ja erityisesti yhteiseen maatalouspolitiikkaan sopeutumista tuetaan lisäksi erilaisin rakennetuin.

Suomen EU-jäsenyyden alusta alkaen maa on ollut jaettuna kolmeen tukialueeseen A, B ja C. Näistä alue C muodostaa pohjoisen tuen alueen, joka on tarkemmin määritelty maa- ja puutarhatalouden harjoittajille maksettavasta pohjoisesta tuesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (413/1995). Alueet A ja B sijoittuvat Etelä-Suomeen 62. leveyspiiriin eteläiselle puolelle ja ne on määritelty eräistä maa- ja puutarhataloustuottajille vuodelta 1996 maksettavista tuista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1978/1995). Edellä mainituista alueista alueet B ja C muodostavat ns. LFA-alueen, jolla maksetaan EU-osarahoitettua luonnonhaittakorvaustukea maataloudelle.

kananmunantuotannon investointeihin. Kansallisesti rahoitetaan myös vakauttamislainojen lykkäyksiä, maatilain mukaisten lainojen korkojen alentamista, vakauttamislainojen korkotuen jatkamista ja korkotukea puutarhatalouden korkotukilainoille. Lisäksi myönnetään kansallisesti rahoitettavia investointitukia sekä porotalouslain (161/1990), luontaiselinkeinolain (610/1994) ja kolttolain (253/1995) mukaisia tukia.

Maa- ja puutarhatalouden tulotukijärjestelmän perusta muodostuu Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaisista tukimuodoista, jota täydentävät Suomen liittymissopimuksen mahdollistamat kansalliset tuet. Euroopan unionin rahoittamista tukimuodoista keskeisimmät ovat CAP:n mukaiset eläin- ja peltotuet. EU-osarahoitteisena tukena maksetaan ympäristötukea koko maassa ja luonnonhaittakorvausta eli LFA-tukea B- ja C-alueilla. Liittymissopimuksen mukaisesti maatalouden kansallinen tukijärjestelmä koostuu koko maassa vuosina 1995—1999 maksettavasta asteittain alenevasta siirtymäkauden tuesta sekä pohjoisen tuen piiriin kuuluvalla C-tukialueella maksettavasta pitkäaikaisesta pohjoisesta tuesta.

Maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytysten varmistamiseksi liittymissopimukseen liitettiin jäljelle jäävien vakavien vaikeuksien varalta artikla 141. Sen nojalla komissio voi antaa Suomelle luvan myöntää tuottajille kansallisia tukia helpottamaan tuottajien sopeutumista yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

2. Nykytila

2.1. Nykyiset tukimuodot Etelä-Suomessa A- ja B-alueilla

Maatalouden rakennetuista Euroopan unioni osarahoittaa osaa investointituista, nuorten viljelijöiden käynnistystukea, luopumistukea sekä maa- ja puutarhatalouden tuottajaorganisaatiotukea.

Kokonaan kansallisesti rahoitetaan kasvi-huonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuki. Kansallista tukea saadaan myöntää puutarhatalouden investointeihin sekä sika- ja broilertalouden laajennusinvestointeihin ja

2.2. Erityistukea koskevien komission päätösten keskeinen sisältö

2.2.1. Yleistä

Liittymissopimuksen 141 artiklassa säädetään, että jos liittymisestä aiheutuu vakavia vaikeuksia, jotka ovat yhä olemassa sen jälkeen, kun artiklojen 138, 139, 140 ja 142 määräyksiä sekä yhteisössä voimassa oleviin sääntöihin perustuvia muita toimenpiteitä on täysimääräisesti sovellettu, komissio voi antaa Suomelle luvan myöntää tuottajille kansallisia tukia, joiden tarkoituksena on helpottaa näiden täysimääräistä yhdentymistä yh-

teiseen maatalouspolitiikkaan. Komission 30 päivänä heinäkuuta 1996 hyväksymä tukiratkaisu sisältää sekä rakennetukia, joiden tavoitteena on maa- ja puutarhatalouden tuotantorakenteen kehittäminen, että tulotukityyppisiä tukimuotoja. Tukien myöntämisestä on annettu kaksi erillistä komission päätöstä.

2.2.2. Rakennetuet

Kansalliseen erityistukeen kuuluu keskeisenä osana toimenpiteitä, joiden yleisenä tavoitteena on maatalouden rakenteen kehittäminen, tuotannon kilpailuedellytysten parantaminen ja viljelijöiden tulotason turvaaminen maatilojen tulopohjaa laajentamalla. Näitä toimenpiteitä ovat investointituen korotus, väliaikainen tulotuki tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä, nuorten viljelijöiden lisätuki, tuki tuotannon monipuolistamiseksi sekä lopettamistuki tuotannosta luopuville tuottajille. Komissio on liittymisasiakirjan 141 artiklan nojalla antamallaan päätöksellä antanut Suomelle luvan myöntää viljelijöille kansallisia varoista eräitä tukia vuosina 1997—2001 välisenä aikana sekä eräitä perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisia tukia rajoittamattoman ajan.

Korotettu investointituki

Komission päätöksen K (96) 2520 1 artiklan a kohdan nojalla voidaan vuosina 1997—2001 myöntää maatalouden tuotantoon investointeihin korotettua investointitukea. Tuen enimmäismäärä on tuotannonaloittain rajattu siten, että se voi olla sikataloudessa sekä siipikarjanliha- ja munaalan investointien osalta enintään 50 prosenttia ja muiden tuotantosuuntien osalta enintään 75 prosenttia investointien kokonaiskustannuksista. Investoinnit eivät saa johtaa eri tuotantosuuntien kokonaistuotantokapasiteetin lisäykseen 30 päivänä heinäkuuta 1996 vallinneeseen tasoon verrattuna.

Investointituen korotus on tarkoitus kohdentaa varsinaiseen maatalouteen sekä erikoismaatalouden osalta puutarhatalouden ja hevostalouden tuotantoon investointeihin. Tukijärjestelmän ulkopuolelle jäävät siten metsätalous, muu kuin edellä tarkoitettu erikoismaatalous sekä yritystoiminnan monipuolistamiseen tähtäävät investoinnit.

Tuotantollisten kotieläininvestointien ja

puutarhatalouden investointien osalta on noudatettava komission hyväksymiä yrityskohtaisia enimmäiskokorajoituksia. Lisäksi on uutta kotieläinrakennusta rakennettaessa tai olemassa olevaa rakennusta laajennettaessa noudatettava kansallisia vähimmäiskokokriteereitä.

Notifiointin mukaisesti voidaan myös maatalousmaan lisämaanostoihin myöntää korotettua tukea.

Korotettua investointitukea ja tukea lisämaanostoihin on tarkoitus myöntää A- ja B-alueille.

Väliaikainen tulotuki tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä

Komission päätöksen K (96) 2520 1 artiklan b kohdan mukaan Suomi saa vuosina 1997—2001 maksaa enintään 25 000 markan suuruisia vuotuista tulotukea viljelijöille enintään viideksi vuodeksi tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä. Notifiointin mukaisesti tukea on tarkoitus myöntää A- ja B-alueille.

Tuki tuotannon monipuolistamiseen

Komission päätöksen K (96) 2520 2 artiklan a kohdan mukaan Suomi saa myöntää perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisena tukena enintään 100 000 ecun suuruisia tukea tuensajaajaa kohti kolmeksi vuodeksi tilalla suoritettavaa maatalouden ulkopuolista toimintaa varten (perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomat tuotteet) ja enintään 1000 ecun suuruisia koulutustukea. Tukea saadaan myöntää toistaiseksi.

Tuen tavoitteena on monipuolistaa maatilojen tulopohjaa sekä edistää olemassa olevan tuotantovälineistön hyödyntämistä.

Tukea on tarkoitus myöntää koko maassa. Koulutustukea myönnettäisiin kuitenkin vain A- ja B-alueille.

Lopettamistuki

Komission päätöksen K (96) 2520 2 artiklan b kohdan mukaan Suomi saa myöntää kertakorvausta viljelijälle, joka lopullisesti luopuu maataloustuotannosta myymällä maatilansa, maatalousmaansa ja maanmyynnin yhteydessä maitokiintiönsä. Tuen enimmäismäärä on maitokiintiön myynnissä yksi marka/litra, viljelyskelpoisen maan myynnissä 5 000 markkaa/ha ja karjan myynnissä

3 000 markkaa/eläinyksikkö. Lopettamistukea saadaan myöntää toistaiseksi. Kansallisista syistä on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että tuen myöntäminen rajoitetaan tässä vaiheessa vuosille 1997—1999. Lopettamistukijärjestelmä on sidoksissa luopumistukijärjestelmään, jonka soveltaminen päättyy voimassa olevien säännösten mukaan vuonna 1999. Tukijärjestelmän mahdollista jatkamista tarkastellaan uudelleen viimeistään vuonna 1999.

Notifiointin mukaisesti lopettamistukea on tarkoitus myöntää A- ja B-alueille.

Nuorten viljelijöiden lisätuki

Komission päätöksen K (96) 2520 2 artiklan c kohdan nojalla Suomi saa maksaa maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 2328/91 mukaisesti nuorille viljelijöille komission päätöksessä n:o C (95) 2522 tarkoitettua tuen lisäksi enintään 30 000 markan suuruisia tukia, kuitenkin enintään 35 prosenttia toiminnan aloituskustannuksista. Tukea saadaan myöntää toistaiseksi. Tarkoituksena on, että käynnistystuki maksettaisiin kokonaan suorana avustuksena siten, että nykyisen EU-osarahoituksen 70 000 markan käynnistystuen avustusosuuden enimmäismäärään lisätään 30 000 markan suuruisen kansallinen lisätuki, jolloin viljelijän saama avustus nousisi yhteensä enintään 100 000 markkaan.

Notifiointin mukaisesti tukia maksetaan A- ja B-alueille.

2.2.3. Tuki laatuajärjestelmän kehittämiseen

Komission päätöksen K (96) 2520 2 artiklan d kohdan mukaan Suomi saa maksaa tukia myös laatuajärjestelmän kehittämiseksi 100 prosenttia kustannuksista koulutuksen ja teknisten palveluiden osalta sekä 70 prosenttia laadunvalvonnan kustannuksista. Tukea on tarkoitus maksaa koko maassa.

2.2.4. Maa- ja puutarhatalouden tulotuet

Kasvinviljelytuet

Komission päätöksen K (96) 2520 2 artiklan e kohdan nojalla Suomella on oikeus myöntää asetuksen (ETY) N:o 2078/92 perusteella kansallista kasvinviljelyn tukia ko-

komission päätöksessä tarkoitetulla tavalla. Tukea voidaan myöntää viljan, tärkkelyspe-runan, heinän, sokerijuurikkaan, vihannesten, hedelmien ja marjojen sekä eräiden muiden maataloustuotteiden tuottajille A- ja B-alueilla. Tuen kestoa ei ole ajallisesti rajoitettu. Tukea voidaan porrastaa kasvilajeittain, alueellisesti ja ajallisesti.

Siirtymäkauden tuen korotus kotieläintalouden sekä kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastointituen osalta

Komissio on Suomen pyynnöstä liittymissopimuksen 138—140 artiklan nojalla antamallaan päätöksellä K (96) 2524 tarkistanut komission päätöksellä n:o 95/33/EY siirtymäkaudeksi vahvistettua maataloustuotteiden tukitasoja koskevaa Suomen ohjelmaa. Komission päätöstä on jo aikaisemmin muutettu kolme kertaa komission päätöksillä 95/330/EY, 95/529/EY ja 96/188/EY. Ohjelman tarkistus koskee tukialueita A ja B. Uudella päätöksellä on korvattu useat päätöksen n:o 95/33/EY liitteessä I ja II esitetyt tukitasot vuodesta 1997 alkaen. Tuen korotamista koskevassa komission päätöksessä määritellään maksettavan tuen enimmäismäärät tuotteittain, alueittain ja vuosittain eriteltynä. Korotettua siirtymäkauden tukia voidaan maksaa vuosina 1997—1999.

2.3. Kansallinen lainsäädäntö

2.3.1. Maaseutuelinkeinolaki

Maatalouden rakenteen parantamiseen myönnetään EU:n sallimia kansallisia tukia lähinnä maaseutuelinkeinolain (1295/1990) nojalla. Lain tavoitteena on 1 §:n mukaan parantaa maatilatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa siten, että myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Keinoina tavoitteiden toteuttamiseksi ovat muun muassa avustukset, lainat, korkotuet ja valtion takauksen myöntäminen.

Maaseutuelinkeinolain 15 §:n (1304/1994) nojalla voidaan muun muassa maatilojen tuotannollisiin investointeihin myöntää avustusta, korkotukilainaa tai valtionlainaa asetuksella tarkemmin määrättävin perustein. Pykälän nojalla myönnetään lisäksi sika- ja

kanatalouden tukea liittymisasiakirjassa tarkoitettuna siirtymäkautena sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklassa tai muussa vastaavassa asetuksessa tarkoitettua lisätukea. Avustuksen tai avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai korkotuen enimmäismäärä on 30 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista ja lainan määrä enintään 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Lain 16 §:n nojalla voidaan myöntää lisämaanostolainaa enintään 40 prosenttia lisäalueen hyväksyttävästä hankintahinnasta, enintään 70 prosenttia maatilasta menevän tasingon maksamiseen sekä enintään 40 prosenttia maatilalan osalta maksettavan lakiosan täydennyksen maksamiseen.

Maaseutuelinkeinolain nojalla voidaan myöntää tukea myös maaseudun pienyritystoiminnan rahoittamiseen sekä asuinrakennuksen rakentamiseen tai asuntotilan hankintaan.

Lain 52 §:ssä säädetään maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttötarkoituksista. Rahaston varoja voidaan käyttää muun muassa maan ja omaisuuden hankintaan, valtionlainoihin, lainoituksesta aiheutuviin hoitomenoihin, maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettäviin avustuksiin sekä myös erilaisiin maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista edistäviin selvityksiin sekä maatalouteen ja maaseudun pienyritystoimintaan liittyvään tutkimukseen.

2.3.2. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettu laki (1059/1994) sisältää säännökset, joiden nojalla maa- ja puutarhatalouteen voidaan kansallisista varoista myöntää muita kuin rakennepoliittisia tukia. Mainitussa laissa tarkoitettuja tukia ovat siirtymäkauden tuki, pohjoinen tuki ja kansallinen erityistuki. Tuet myönnetään valtion talousarviossa osoitetuista varoista komission antaman luvan mukaisina. Valtioneuvosto päättää tukimuodoista, tukien määristä ja jakoperusteista, tukien maksamisen edellytyksistä ja tukien kestoajasta. Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa yksityiskohtaisista tuen jakoperusteista ja maksatuksesta tarkempia määräyksiä.

Kansallisten tukien muuttamista koskevan esityksen tekemisestä komissiolle on lain 4 §:n mukaan neuvoteltava ja sovittava valtion

ja maataloustuottajien keskusjärjestön välisissä neuvotteluissa. Elleivät neuvottelut johda tulokseen, valtioneuvoston yleisistunto kuitenkin päättää esityksen tekemisestä komissiolle. Tukien määrää ja niiden myöntämisen edellytyksiä muutetaan lisäksi komission tekemän päätöksen mukaisesti.

Lain 5 § sisältää säännökset siirtymäkauden tuen myöntämisestä, 6 § 62. leveyspiirin pohjoispuolella ja eräillä muilla alueilla myönnettävästä pohjoisesta tuesta ja 7 § kansallisesta erityistuesta. Siirtymäkauden tuki ja pohjoinen tuki voidaan eriyttää aluekohtaisesti.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettu laki on valtuuslakityyppinen ja antaa valtioneuvostolle toimivallan säännellä myönnettävistä tuista komission asettamissa rajoissa.

Valtioneuvosto on maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla antanut päätöksen maa- ja puutarhatalouden harjoittajille maksettavasta pohjoisesta tuesta (413/1995). Päätöstä on muutettu useita kertoja. Päätös sisältää aluejaon (C-alue) lisäksi määräykset perusteista, joilla pohjoista tukea voidaan myöntää myydyin maitomäärän, viljelyalan ja kotieläinten määrän perusteella. Lisäksi päätös sisältää määräykset puutarhantuotteiden varastointituen ja kasvihuonetuen myöntämisestä, komission päätösten huomiioon ottamisesta sekä tukien alentamisesta ja epäämisestä.

Valtioneuvosto on antanut päätöksen vuodelta 1996 maksettavasta siirtymäkauden tuesta (VNp 1785/1995, muutettu 224/1996).

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa maatalouden kansallista erityistukea koskevan komission 30 päivänä heinäkuuta 1996 hyväksymän tukiratkaisun täytäntöönpano ja sitä edellyttävien kansallisten tukimuotojen käyttöönotto. Komission päätösten toteuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki maatalouden lopettamistuesta. Lisäksi komission päätösten täytäntöönpano edellyttää muutoksia maaseutuelinkeinolakiin, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin sekä maatalousyrittäjien eläkelain muuttamista.

Maataloustuotannon lopettamistukea voitaisiin maksaa kertakorvauksena viljelijälle,

joka luopuu maataloustuotannosta myymällä vähintään kaksikolmasosaa pelloista sellaiselle henkilölle, jolla on ennen luovutusta hallinnassaan pääsääntöisesti vähintään 15 peltohehtaaria käsittävä viljelmä. Lopettamistuki voitaisiin myöntää henkilölle, joka on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 45 vuotta eikä saa maatalousyrittäjien eläkelain mukaista eläkettä ja jolle ei ole myönnetty valtion varoista tukea tuotannon aloittamiseen viimeisten 10 vuoden aikana. Lopettamistuen enimmäismäärä maatilaa kohti voisi olla 200 000 markkaa. Lain täytäntöönpanosta huolehtisivat maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Tähän liittyen ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelakiin tehtäväksi tekniluonteinen muutos.

Komission päätöksen mukaisen korotetun investointituen, tuotannon monipuolistamistuen ja nuorten viljelijöiden lisätuen toteuttamiseksi ehdotetaan maaseutuelinkeinolaikiin tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat uusien tukimuotojen myöntämisen. Mainittuja tukia ei voitaisi myöntää henkilölle, jonka omistama maatila sijaitsee maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 6 §:ssä tarkoitettulla pohjoisella alueella.

Investointituen osalta komission päätösten täytäntöönpano edellyttää muun muassa voimassa olevien tukiprosenttien enimmäismäärien korottamista. Tarkoituksena on, että asetuksella säädettäisiin tarkemmin myönnettävien tukien enimmäismääristä ja tukitasoista sekä muista tuen maksamisen perusteista.

Edellä mainitun lisäksi ehdotetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat komission päätösten mukaisten maa- ja puutarhatalouden tulotukien, tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä maksettavan tulotuen sekä laatuajajärjestelmätuen myöntämisen ja maksamisen tuottajille.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Luopumistukijärjestelmästä käytettävissä olevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että lopettamistukea haettaisiin vuosittain noin 500 tilalta ja keskimääräisen lopettamistuen määrä olisi noin 150 000 markkaa.

Tämän mukaisesti laskettuna lopettamistuesta aiheutuvat kustannukset olisivat kunakin vuonna tapahtuvien luopumisten osalta noin 75 miljoonaa markkaa. Lopettamistukijärjestelmään ehdotetaan otettavaksi mahdollisuus jaksottaa kertakorvauksen maksaminen enintään viidelle vuodelle. Tämä huomioon ottaen voidaan arvioida, että lain ensimmäisenä voimassaolovuotena aiheutuvat kustannukset olisivat noin 25 miljoonaa markkaa, jonka jälkeen järjestelmästä aiheutuvat kustannukset nousisivat niin, että ne olisivat lain viimeisenä voimassaolovuotena 1999 enimmillään eli noin 75 miljoonaa markkaa. Tämän jälkeenkin järjestelmästä aiheutuisi kustannuksia, koska osa jaksotuksesta kohdistuisi vuoden 1999 jälkeiselle ajalle. Lopettamistuki on tarkoitus maksaa momentilta 30.32.47 (Maatalousyrittäjien luopumistuki ja pellonmetsitystuki).

Korotettua investointitukea tulotaisiin myöntämään vuosittain noin runsaaseen tuhanteen investointihankkeeseen. Näiden investointien yhteismäärien arvioidaan A- ja B-tukialueilla olevan vuositasolla noin 310 miljoonaa markkaa. Korotettu investointituki on tarkoitus rahoittaa pääosin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista ja osaksi talousarvion momentilta 30.33.49 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki). Arvioidun 310 miljoonan markan investointien tukeminen edellyttää vuosittain noin 138 miljoonan markan tukitarpeen silloin, kun käytetään sekä lainamuotoista että avustusmuotoista tukea. Korotetun tuen osuus on tästä noin 79 miljoonaa markkaa. Jos tuki maksettaisiin kokonaan avustuksena, tukitarve olisi alemman tukitason vuoksi noin 85 miljoonaa markkaa. Vuoden 1997 myöntövaltuudessa joudutaan lisäksi ottamaan huomioon takautuvista investointituen korotuksista johtuvat lisäkustannukset, joiden arvioidaan olevan noin 43 miljoonaa markkaa. Investointituen tukitasoista ja kohteista määrätään tarkemmin maaseutuelinkeinolain nojalla annettavalla asetuksella ja maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä.

A- ja B-tukialueilla on arvioitu myönnettävän noin 300 nuorten viljelijöiden käynnistysavustuspäätöstä. Tällöin enintään 30 000 markan lisätuki merkitsisi noin 9,0 miljoonan markan vuotuista menoerää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Toiminnan monipuolistamiseen tarvittava tuki rahoitettaisiin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Siihen on jo tälle vuo-

delle vahvistetussa käyttösuunnitelmassa osoitettu 50 miljoonaa markkaa avustuksiin ja 250 miljoonaa markkaa valtionlainoihin.

Tukipakettiin kuuluvina maa- ja puutarhatalouden tulotukina talousarvion momentilta 30.31.41 (Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki) rahoitetaan siirtymäkauden tuen korotus, kasvinviljelyn kansallinen tuki sekä tuki laatu järjestelmien kehittämiseksi ja väliaikainen tulotuki tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä. Vuonna 1997 arvioidaan maksettavaksi edellä mainittuja tukia yhteensä noin 300 miljoonaa markkaa.

Tämän lisäksi momentilta rahoitetaan muut kuin tähän hallituksen esitykseen kuuluvat kansalliset tuet, kuten aikaisempien päätösten mukainen siirtymäkauden tuki, pohjoinen tuki sekä eräät muut kansallisen tuen menot.

Momentin 30.31.41 mitoituksessa on otettu huomioon vuositasolla 750 miljoonan markan säästö valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1994 tekemän periaatepäätöksen tasosta. Tämä huomioon ottaen momentin määräraha on mitoitettu vuoden 1997 talousarvioesityksessä 3900 miljoonaksi markaksi. Lisäksi hallitus on korotettujen energiaverojen johdosta päättänyt esittää momentin määrärahaan 25 miljoonan markan lisäystä. Maa- ja puutarhatalouden kansallisen erityistuen käyttöönotto ei sinänsä aiheuta lisäystarvetta talousarviossa maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen varattuun määrärahaan. Yksikkötukien suuruudesta on tarkoitus määrätä valtioneuvoston päätöksillä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatiovaikutuksia. Henkilöstövaikutusten osalta nykyiseen verrattuna lisätyötä aiheuttavat etenkin uusien tukimuotojen täytäntöönpano. Näitä ovat lopettamistuki, kasvinviljelyn tulotuki ja tuotantosuunnan vaihdon yhteydessä maksettava tulotuki. Lakien täytäntöönpanosta aiheutuvat mahdolliset lisäresurssitarpeet ovat kuitenkin arvioitavissa vasta myöhemmin.

5. Esityksen valmistelu

Suomen liittymissopimuksen artiklan 141 mukaista kansallista erityistukea koskevan esityksen valmistelu aloitettiin lokakuussa 1995. Maa- ja metsätalousministeriön valmistelujen pohjalta hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta käsittelee 12 päivänä joulukuuta 1995 asiaa koskevan muistion, joka hyväksyttiin jatkotyön perustaksi.

Suomi aloitti epäviralliset keskustelut artiklan 141 toimeenpanosta Euroopan komission kanssa helmikuussa 1996. Komissiolle notifioitiin perustelumuuksio maa- ja puutarhatalouden vakavista vaikeuksista 20 päivänä maaliskuuta 1996. Tämän jälkeen hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta hyväksyi perustelumuuksiossa esitetyt tavoitteet ja perustelut. Myös hallituksen EU-ministerivaliokunta on käsitellyt asiaa useassa kokouksessa. Suomi notifioi komissiolle virallisen esityksensä 141 artiklan mukaiseksi tueksi 3 päivänä kesäkuuta 1996. Suomi täydensi tukinotifikaatiotaan komissiolle 18 päivänä heinäkuuta 1996. Notifikaatio, joka sisälsi luonnoksen tukipäätökseksi, käsiteltiin EU-ministerivaliokunnan kokouksessa 19 päivänä heinäkuuta 1996.

Eduskunnan suuren valiokunnan 19 päivänä tammikuuta 1996 päivätyn kirjeen perusteella maa- ja metsä-talousministeriö saatoi 29 päivänä maaliskuuta 1996 valiokunnan tietoon artiklan 141 mukaisen tuen käsittelevä vaiheet ja sisällön.

Lakisäateisissä neuvotteluissa valtion ja maataloustuottajajärjestöjen välillä 141-tukea on käsitelty 29.1.1996 alkaen. Valtioneuvoston päätöksellä neuvotteluille asetettiin määräajaksi 29.5.1996. Määräajan päätyttyä neuvottelijat totesivat, että tuen perusteluista sekä tuotekatteesta oli saavutettu yksimielisyys. Sen sijaan yksikkötuen tasoista ei päästy neuvottelutulokseen.

Hallituksen esitys ja siihen sisältyvät lakiehdotukset on valmisteltu virkatoimena maa- ja metsätalousministeriössä. Lakiehdotukset on käsitelty myös työryhmissä, joissa ovat olleet edustettuina maaseutuelinkeinopiirit, Ahvenanmaan maakunta, tuottajajärjestöt, Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja luottolaitokset. Maaseutuelinkeinolain muutosten osalta asia on käsitelty maatalouden kehittämisrahaston johtokunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki maataloustuotannon lopettamistuesta

1 §. *Sovellettamisala.* Maatalouden rakenteen parantamiseksi voitaisiin myöntää lopettamistukea henkilöille, jotka vuosina 1997—1999 lopettavat maatalouden harjoittamisen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain alueellisesta rajauksesta. Sen mukaan lopettamistukea voitaisiin myöntää silloin, kun maatalan talouskeskus sijaitsee muulla kuin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 6 §:ssä tarkoitettulla alueella.

Vaikka talouskeskus sijaitisi A- tai B-alueella, tukea ei myönnettäisi niiden peltojen osalta, jotka sijaitsevat mainitussa 6 §:ssä tarkoitettulla pohjoisella alueella. Tätä koskeva säännös on lakiehdotuksen 11 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

2 §. *Määritelmät.* Pykälä sisältää laissa käytettävien keskeisimpien käsitteiden määritelmät.

Maatilalla tarkoitettaisiin yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena. Ehdotetun lain mukaiset toimenpiteet eivät koskisi metsämaata.

Epäselvyyksien välttämiseksi laissa on tarpeen määritellä, mitä maatalouden harjoittamisella tarkoitetaan ehdotetun lain mukaisia tukia myönnettäessä. Tukea voitaisiin myöntää henkilölle, joka lopettaa peltoviljelyn, karjatalouden harjoittamisen ja muun vastaavan eläintenpidon. Tukea voitaisiin myöntää myös vihannesviljelyn, marjan- ja hedelmänviljelyn sekä muun puutarhaviljelyn lopettavalle henkilölle. Kasvi-huonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamisen osalta lopettamistukea myönnettäisiin kuitenkin vain kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/1994) nojalla.

3 §. *Tuen saaja.* Pykälässä ehdotetaan tuen saajat määriteltäväksi siten, että oikeus lopettamistukeen olisi maatalan tai sen osan omistavalla maatalousyrittäjällä ja hänen puolisoillaan. Tuen saajana voisi olla myös maatalan omistaneen henkilön leski, jos hänellä on avio-oikeus sellaiseen omaisuuteen, johon kuuluu myös luopumisen kohteena

oleva maatila.

Pykälän 2 momentin mukaan aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa maatalousyrittäjä elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

4 §. *Tuen saamisen edellytykset.* Ehdotuksen mukaan lopettamistuen saamisen edellytyksenä olisi, että luovuttaja on harjoittanut maataloutta vähintään kymmenen vuoden ajan välittömästi ennen luopumista. Maatalouden harjoittaminen olisi voinut tapahtua myös sivutoimisesti.

Osoituksena maatalouden harjoittamisesta voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että luovuttajalla on ollut voimassa maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitettu vakuutus koko sanottuna ajanjaksona, mutta luovuttaja voisi osoittaa edellytyksen täyttymisen myös muilla tavoin. Luovutusta välittömästi edeltävän kymmenen vuoden ajalle sijoittuva määräaikainen eläkejakso ei myöskään olisi esteenä lopettamistuen myöntämiselle, mikäli luovuttaja osoittaa, että hän myös eläkkeellä ollessaan on harjoittanut maataloutta ehdotettavan lain edellyttämällä tavalla.

Lopettamistuen tarkoituksena on maatalouden rakenteen parantaminen niin, että ikääntyneemmät viljelijät luopuisivat maatalouden harjoittamisesta ja luovuttaisivat tilansa maataloustuotantoa jatkaville lähialueen viljelijöille. Maatalouden luopumisjärjestelmissä luopujiin sovellettu 55 vuoden vähimmäisikä ei ole tähän mennessä vaikuttanut riittävästi maatalouden rakennekehitykseen. Tämän vuoksi luopujan vähimmäisiäksi ehdotetaan 45 vuotta. Luopujiksi odotetaan tällöin hakeutuvan lähinnä sellaisia viljelijöitä, jotka harjoittavat maataloutta sivutoimisesti ja jotka koulutuksensa tai ammattitaitonsa puolesta voivat hakeutua muuhun ammattiin tai aloittaa taikka laajentaa ennestään harjoittamaansa sivuelinkeinotoimintaa. Tukijärjestelmän piiriin ei odoteta sellaisia hakijoita, jotka saavat toimeentulonsa yksinomaan maataloudesta, koska lopettamistuki on kertaluonteinen korvaus. Kun lopettamistuki on kertakorvaus, merkitystä ei ole sillä, minkä ikäiselle henkilölle lopettamiskorvaus myönnetään. Vanhuuseläkettä saavilla eli 65 vuotta täyttäneillä ei kuitenkaan olisi enää mahdollisuutta saada lopettamistukea. Lopettamistukea ei voitaisi myöntää myöskään 65

vuotta nuoremmalle henkilölle, jos hän ennen luovutuksen tapahtumista on siirtynyt pysyvästi maatalousyrittäjien eläkelain mukaiselle eläkkeelle, jonka tarkoitus on täysimääräisesti turvata hänen toimeentulonsa. Maatalousyrittäjien eläkelain mukaan myönnetty kuntoutustuki, joka vastaa aikaisemmin myönnettyä määräaikaista eläkettä sekä toistaiseksi myönnetty osatyökyvyttömyyseläke eivät siten olisi esteenä lopettamistuen myöntämiselle kuten ei myöskään osa-aika-eläke. Toisaalta pelkästään maataloudesta luopuminen ei ole sellainen peruste, jonka nojalla yksilöllinen varhais- tai muu eläke voidaan myöntää, vaan eläkehakemukset ratkaistaan edelleenkin voimassa olevan eläkelainsäädännön mukaisesti.

Lopettamistuen myöntäminen ei ole tuetuksenmukaista sellaiselle henkilölle, jolle itselleen on hiljattain myönnetty tukea maataloustoiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen eli päinvastaiseen tarkoitukseen kuin mihin lopettamistuella pyritään. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lopettamistukeen ei olisi oikeutta luovuttajalla, jolle on luovutusta edeltäneiden 10 vuoden aikana myönnetty nuorten viljelijöiden käynnistystukea tai muuta vastaavaa tukea taikka maaseudun pienyritystoiminnan käynnistysavustusta erikoismaatalouden aloittamiseen tai laajentamiseen.

Ehdotettu lopettamistukijärjestelmä on tarkoitettu osittain täydentämään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukijärjestelmää. Koska kummassakin järjestelmässä korvauksen maksamisen perusteena on maataloustuotannosta luopuminen, ei ole tuetuksenmukaista, että luovuttaja voisi saada samanaikaisesti etuuksia kummastakin järjestelmästä. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että saman maatalon luovutuksen perusteella myönnetty luopumistuki estäisi nyt ehdotettavan lopettamistuen myöntämisen. Paitsi luovuttajalle itselleen, myös muille henkilöille saman maatalon luovutuksen perusteella myönnetty luopumistuki estäisi lopettamistuen maksamisen.

Siinä tapauksessa, että maatalousyrittäjällä on oikeus kummankin edellä mainitun järjestelmän mukaisiin etuuksiin samanaikaisesti, voisi hän itse päättää, hakeeko hän lopettamistukea vai luopumistukea. Nyt esitettävästä järjestelmästä maksettavan korvauksen tason sitomisesta luopumistukijärjestelmästä

maksettavan korvauksen tasoon säädetään 14 §:n 2 ja 3 momentissa.

5 §. *Maataloustuotannon lopettaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, millä tavoin luopumisen tulee tapahtua, jotta se oikeuttaisi lopettamistuen saamiseen. Ehdotuksen mukaan huomioon otettaisiin ainoastaan sellaiset luovutukset, joissa pelloin omistusoikeus siirtyy pysyvästi luovutuksen saajalle, joista esimerkkeinä on mainittu myynti ja lahjoitus. Peltojen pitkäaikainen vuokraus ei olisi pysyvää luovutusta.

Peltojen kokonaanluovutusta ei edellytetäisi. Osan pelloista voisi jättää itselle tai luovuttaa henkilölle, joka ei täytä jäljempänä 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja luovutuksensaajaa koskevia edellytyksiä. Lopettamistuen saaminen edellyttäisi kuitenkin, että lain tarkoittamat luovutukset käsittäisivät vähintään kaksikolmasosaa maatalon peltopinta-alasta.

Peltoalueita voitaisiin luovuttaa myös useammalle luovutuksensaajalle erikseen. Yhdessä luovutuksessa voisi olla enintään kaksi luovutuksensaajaa, joista kummankin tulee täyttää luovutuksensaajalle asetetut edellytykset. Aviopuolisoita pidettäisiin yhtenä luovutuksensaajana ja tällöin riittäisi, että toinen aviopuolisoista täyttäisi luovutuksensaajaa koskevat edellytykset.

Pykälän 3 momentin mukaan luovuttajalla olisi oikeus lopettamistukeen myös siinä tapauksessa, että luovutus estyy kunnan käyttämän etuusto-oikeuden vuoksi.

6 §. *Luovutus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, mitkä luovutukset otettaisiin lopettamistukiasiaa ratkaistaessa huomioon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettu maataloustuotannon lopettaminen käsittäisi kaikki ne luovutukset, jotka tapahtuvat aikaisintaan ehdotettavan lain voimaantuloajankohtana eli 1 päivänä tammikuuta 1997 ja viimeistään luovuttajan ilmoittamana ajankohtana. Näin ollen luovuttaja voisi itse päättää ajankohdan, johon mennessä tapahtuneet luovutukset otettaisiin lopettamistukiasiaa ratkaistaessa huomioon. Myynti tai muu pysyvä luovutus ei olisi kiellettyä luovuttajan ilmoittaman päättymisajankohdan jälkeen, mutta tällaista luovutusta ei otettaisi huomioon lopettamistukiasiaa ratkaistaessa.

7 §. *Luovuttajan sitoumus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lopettamistuen maksamisen edellytyksenä olevasta sitoumuksesta. Lopettamistuen hakijan ja hänen puolisonsa on sitouduttava olemaan harjoittamatta maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun. Koska

lopettamistukijärjestelmässä ei edellytetä peltojen luovuttamista kokonaan, olisi sitoumus annettava myös siitä, ettei maatilalle mahdollisesti jääviä peltoalueita käytettäisi maataloustuotantoon myöskään muiden henkilöiden toimesta. Säännöksen tarkoituksena on estää tilalle mahdollisesti jääneiden peltöjen viljely muodollisesti toisen nimissä. Sitoumus raukeaa, mikäli luovuttajalle ei myönnetä lopettamistukea.

Sitoumuksen estämättä luovuttaja voisi käyttää maatilalle jääneitä peltoalueita samoin kuin tuotantorakennuksia vapaasti muihin tarkoituksiin kuin maataloustuotantoon. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, mihin toimenpiteisiin luovuttaja ja hänen puolisonsa voivat ryhtyä pidättämänsä peltoalueen ja maatilalle jääneiden tuotantorakennusten osalta ilman, että se johtaisi maksetun lopettamistuen takaisinperintään.

Pykälän 3 momentin mukaan pienimuotoinen eli omassa taloudessa tarvittavien perunoiden sekä puutarha- ja kasviruokatuotteiden kasvattaminen olisi sitoumuksen estämättä sallittua. Maatilalle jääneitä tuotantorakennuksia voitaisiin vapaasti käyttää muiden maatalojen tarpeisiin, millä pyritään edesautamaan sitä, että lähialueen viljelijät voisivat hyödyntää jo olemassa olevaa rakennuskantaa tarvitsematta itse ryhtyä laajamittaisiin investointeihin. Lisäksi maatilalle jääneitä peltoalueita voitaisiin maataloustuotannon lopettamisen jälkeen vuokrata tai muutoin antaa lisämaaksi lähialueen viljelijälle, joka täyttää 8 ja 9 §:ssä säädettävät edellytykset. Jos vuokraajana tai viljelijänä on henkilö, joka ei täytä sanottuja ehtoja, perittäisiin maksettu lopettamistuki takaisin siten kuin 16 §:ssä säädetään.

Pykälän 4 momentin mukaan luovuttajien antamat sitoumukset olisivat voimassa siihen asti, kunnes nuorinkin lopettamistuen saaja on täyttänyt 65 vuotta. Joka tapauksessa sitoumus olisi voimassa aina vähintään kymmenen vuotta. Sitoumuksen voimassaoloa ehdotetaan rajattavaksi lähinnä valvonnallista syistä. Kun otetaan huomioon sitoumusajan pituus ja luovuttajien ikä sitoumuksen päättymisajankohtana, sitoumus-aikaa on pidettävä riittävänä sen varmistamiseksi, että luovuttajien harjoittama maataloustuotanto päättyy luopumisen tapahtuessa käytännöllisesti katsoen pysyvästi.

8 §. *Luovutuksensaaja*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luovutuksensaajaa koskevista edellytyksistä. Luovutuksensaajaksi

hyväksyttäisiin henkilö, joka jo peltöjen luovutuksen tapahtuessa harjoittaa maataloutta vähintään 15 peltohehtaaria käsittävällä viljelmällä ja jolla on voimassa maatalousyrittäjien eläkelaisa tarkoitettu pakollinen vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi.

Edellä mainitusta 15 hehtaarin vähimmäispinta-alavaatimuksesta voitaisiin poiketa valtioneuvoston tarkemmin määräämin edellytyksin, mikäli tällainen poikkeaminen on perusteltua esimerkiksi maatilalla harjoitetun puutarha- tai muun erikoistuotannon perusteella tai jos lähialueella ei ole vähimmäispinta-alavaatimusta täyttäviä maatiloja.

9 §. *Luovutuksensaajan sitoumus*. Luovutuksensaajan tulee sitoutua harjoittamaan maataloutta vähintään viiden vuoden ajan luovutuksesta lukien. Luovutuksensaajalla ennen luovutusta viljelyssä ollut peltopinta-ala ei saisi sitoumusajana pienentyä, mutta sitoumus ei edellyttäisi välttämättä saman peltoalueen viljelyä koko sitoumusajan. Toisin kuin luovutustukijärjestelmässä sitoumus ei edellyttäisi päätoimista maatalouden harjoittamista.

10 §. *Lopettamistuen määrä*. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset lopettamistuen määräytymisen perusteista. Lopettamistuki sisältäisi luovutetun peltopinta-alan perusteella maksettavan hehtaarikorvauksen sekä kotieläinyksiköiden perusteella maksettavan korvauksen ja korvauksen maidon viitemäärän myymisestä. Hehtaarikorvauksesta säädettäisiin yksityiskohtaisemmin 11 §:ssä, kotieläinrikorvauksesta 12 §:ssä ja maidon viitemäärän korvaamisesta 13 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan lopettamistuen määrä ehdotetaan laskettavaksi maatala-kohtaisesti ja se maksettaisiin kertakorvauksena. Korvausta ei maksettaisi, mikäli se maatilaa kohti laskettuna on enintään 20 000 markkaa ja toisaalta korvauksen enimmäismäärä olisi maatilaa kohti 200 000 markkaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että valtioneuvosto päättäisi kaikkien edellä mainittujen korvausten osalta yksikkökohtaiset markkamäärät. Valtioneuvosto voisi korvaustasoa muuttamalla samalla tehokkaasti ohjata lopettamistukijärjestelmän käyttöä.

11 §. *Hehtaarikorvaus*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi pinta-alaperusteisesti maksettavasta hehtaarikorvauksesta. Hehtaarikorvauksen määrää laskettaessa otettaisiin huomioon peltoalue, jolla luopuja tai hänen

aviopuolisonsa on harjoittanut maataloutta luopumiseen saakka tai joka on ollut heillä viljelykiertoon kuuluvana kesantona vuonna 1996. Lisäksi korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että luovutettu pelto on viimeistään 15 päivänä toukokuuta 1996 ollut ja tukea haettaessa edelleen on luopujan tai hänen avio puolisonsa omistuksessa.

Hehtaarikorvaus laskettaisiin ainoastaan luovuttajan ja hänen aviopuolisonsa omistamien osuuksien perusteella. Poikkeuksena omistusta koskevaan vaatimukseen ehdotetaan, että leskellä olisi oikeus hehtaarikorvaukseen myös kuolleen aviopuolisonsa lasten omistamilta osuuksilta, kun kysymyksessä on kuolinspesän osakkaiden omistama maatila. Koska leski tällaisessa tilanteessa usein harjoittaa maataloutta omaan lukuunsa, ei voida pitää perusteltuna, että hän saisi vain muodollista omistussuuttaan vastaavan hehtaarikorvauksen.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi määräykset hehtaarikorvauksen laskeamisen perusteista.

12 §. *Kotieläinperusteinen korvaus.* Pykälä sisältää säännökset kotieläinten perusteella myönnettävistä korvauksista. Koska kotieläinperusteisten korvausten tarkoituksena on osittain korvata luovuttajalle hänen menettämänsä karjalouden tuloa, olisi korvauksen perusteena tuotannosta poistuva kotieläinmäärä. Jotta korvauksen tasoon ei voitaisi vaikuttaa juuri ennen luopumista tehdyillä toimenpiteillä, tulisi hakemusajankohdan kotieläinmäärää verrata maatilan vakiintuneeseen karjamäärään. Valtioneuvosto antaisi tarkemmat määräykset korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä, kuten kotieläinyksikköjen ja vakiintuneen kotieläinmäärän määräytymisestä.

13 §. *Korvaus maidon viitemäärästä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maidon viitemäärien korvausperusteista. Luovutettavista maidon viitemäärästä maksettaisiin korvausta siltä osin, kuin viitemäärä tai osa siitä luovutetaan peltoalueiden luovutuksen tai luovutusten yhteydessä yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle. Maidon viitemäärästä maksettava korvaus sidottaisiin määrään, joka vastaa enintään maatilalla vakiintuneesti tuotettua maitomäärää.

14 §. *Tuen saajien tukiosuudet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten 11—13 §:ssä tarkoitettu maatilakohtainen tuki jakautuu tuen saajien kesken. Tukijärjestelmä on tarkoitus panna täytäntöön mahdollisimman

selkeästi ja yksinkertaisesti. Tämän vuoksi esitetään, että lopettamistuki jaettaisiin kunkin viljelystä poistuvan maatilan osalta tasan tukea hakeneiden ja siihen oikeutettujen henkilöiden kesken. Luovuttajien yhteisestä hakemuksesta tuki voitaisiin jakaa myös omistussuhteiden suhteessa. Luovuttajien yhteisestä hakemuksesta tuki voitaisiin jakaa myös omistussuhteiden suhteessa. Omistussuhteet laskettaisiin hehtaarikorvaukseen oikeuttavien peltopinta-alojen perusteella.

Ehdotettu lopettamistukijärjestelmä täydentää osittain vuoden 1995 alusta voimassa ollut luopumistukijärjestelmää. Euroopan yhteisö osallistuu luopumistukijärjestelmästä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen osittain. Sen sijaan nyt ehdotettava lopettamistukijärjestelmä kustannettaisiin kokonaan kansallisista varoista ja se olisi voimassa vuosina 1997—1999. Tämän vuoksi lopettamistuen enimmäismäärä ehdotetaan rajoitettavaksi pykälän 2 momentissa siten, että henkilöä kohti maksettava lopettamistuen määrä jäisi jonkin verran pienemmäksi kuin EU-osarahoitteen luopumistuen määrä. Ehdotuksen mukaan lopettamistuen määrä voisi olla enintään 90 prosenttia luopumistuen pääomitetusta arvosta.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, ettei edellä tarkoitettua vertailua lopettamistuen ja luopumistuen välillä suoritettaisi alle 55-vuotiaiden henkilöiden osalta. Näin ehdotetaan meneteltäväksi käsittelyn yksinkertaistamisen vuoksi, koska luopumistuen pääomitettu määrä olisi, mikäli luopumistuki voitaisiin tämänikäisille henkilöille myöntää, huomattavasti suurempi kuin 200 000 markkaa siinäkin tapauksessa, että luopumistuen pääoma-arvo laskettaisiin vasta 55 vuoden ikää soveltaen. Edellä mainittu 200 000 markkaa on nyt ehdotettavan järjestelmän tilakohtainen enimmäismäärä, joten rajoituksen soveltamisella ei olisi käytännön merkitystä.

15 §. *Tuen hakeminen ja maksaminen.* Lopettamistuen hakemisesta ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin asetuksella. Asetukseen otettaisiin määräykset muun muassa hakemukseen tarvittavista liitteistä. Hakemuksessa ja sen liitteissä selvitettäviä asioita olisivat muun muassa tiedot maatilan omistussuhteista, pinta-alan perustuvien viljelytuen maksamisesta viljelykaudelta 1996 sekä kotieläinten määrä ja laji luopumisajan kohtana. Hakemukseen tulisi myös liittää maatalouden harjoittajan lopettamissitoumus

ja luovutuksensaajan viljelemisen jatkamista koskeva sitoumus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lopettamistuen maksamisesta. Lopettamistuki maksettaisiin sen jälkeen kun luovuttaja on lopettanut maatalouden harjoittamisen 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja siitä on toimitettu riittävä selvitys eläkelaitokselle.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi lopettamistuen jaksottamisesta. Lopettamistuki voitaisiin hakijan pyynnöstä jaksottaa maksettavaksi enintään viiden vuoden aikana. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi mahdollisuus määrätä tuki jaksotettavaksi myös muissa tapauksissa esimerkiksi sen vuoksi, että järjestelmästä aiheutuvat kustannukset jakautuisivat tasaisesti eri vuosille.

16 §. *Tuen takaisinperiminen.* Pykälä sisältää tuen takaisin perimistä koskevat säännökset. Lopettamistuki voitaisiin periä takaisin joko kokonaan tai osittain, jos luovuttaja tai hänen puolisonsa ei noudata maatalouden lopettamisesta antamaansa 7 §:ssä tarkoitettua sitoumusta. Luovutuksensaajan rikkoessa 9 §:ssä tarkoitetun sitoumuksensa häneltä voitaisiin periä korvauksena joko kokonaan tai osittain se osa lopettamistuesta, joka perustuu hänelle tapahtuneeseen peltoalueen ja siihen mahdollisesti liittyvään maitokiintiön luovutukseen.

Takaisin perittävän tuen määrälle olisi suoritettava kymmenen prosentin vuotuista korkoa. Korko vastaa sitä korkoa, joka luovutustukiasiassa peritään jatkajalta, jos hän ei täytä antamaansa sitoumusta.

17 §. *Ennakkotieto.* Maataloustuotannon lopettamista suunnittelevalle on tärkeää saada ennakkolta tieto siitä, onko hänellä lopettamistilanteessa mahdollisuus lopettamistuen saamiseen. Pykälä sisältää säännökset ennakkotiedon antamisesta. Ennakkotieto sitoisi eläkelaitosta niin kauan, kuin ennakkotiedon antamisen perusteena olleet seikat säilyvät ennallaan, kuitenkin enintään lain voimassaoloajan.

Ennakkotiedon sisältävällä päätöksellä vahvistettaisiin ainoastaan oikeus lopettamistukeen, mutta ei lopettamistuen määrää. Lopettamistuen määrä laskettaisiin vasta sen jälkeen, kun kaikki järjestelmän edellyttämät lopettamistoimet on suoritettu. Lopettamistuen määrää ei ole mahdollista laskea ennakkolta lähinnä sen vuoksi, että yksikkökohtaisten korvausten taso saattaa vaihdella kulloinkin voimassa olevien valtioneuvoston

päätösten mukaisesti.

Lisäksi luovuttajalla ja luovutuksensaajalla olisi luovutuksen tapahduttua mahdollisuus saada sitova päätös siitä, katsotaanko suunniteltu toimenpide sitoumuksen rikkomiseksi ja aiheuttaako se lopettamistuen takaisinperimisen tai korvauksen maksamisvelvollisuuden. Ennakkopäätöksessä otettaisiin kantaa myös siihen, kuinka paljon lopettamistuesta perittäisiin takaisin.

Kaikkiin edellä mainittuihin ennakkotietoa koskeviin päätöksiin olisi normaali muutoksenhakuoikeus.

18 §. *Lain täytäntöönpano.* Maatalousyrittäjien eläkelaitos myöntää maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaiset luopumistuet sitten, kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen ja asianomainen maaseutuelinkeinopiiri ovat antaneet hakemuksesta lausunnon. Myös tämän lain täytäntöönpano on yhteneväisen ratkaisukäytännön aikaansaamiseksi tarkoituksenmukaista antaa maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtäväksi. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriö valvoisi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaa tämän lain täytäntöönpanossa ja antaisi tarvittaessa lakia ja asetusta tarkempia menettelytapaohteja.

19 §. *Muutoksenhaku.* Eläkelaitoksen päätökseen haettaisiin muutosta eläkelautakunnalta ja sen päätökseen edelleen vakuutusosikudelta. Muutoksenhakumenettelyn osalta noudatettaisiin soveltuvin osin työntekijäin eläkelaisissa (395/1961) olevia säännöksiä. Maatalousyrittäjien eläkelain nojalla määrätty eläkelautakunnan jäsenet ja vakuutusosikuden maallikkojäsenet toimisivat vakuutettujen edustajina myös nyt ehdotettavaa lakia sovellettaessa.

20 §. *Eräitä kustannuksia koskevat säännökset.* Lopettamistukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista. Valtion osuuden suorittamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveysministeriö, jolle kuuluu maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hoitokuluperusteiden vahvistaminen eläkelaitoksen hoitamien järjestelmien osalta, vahvistaisi perusteet myös lopettamistukijärjestelmästä eläkelaitokselle aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

21 §. *Muun lainsäädännön soveltaminen.* Tämän pykälän nojalla lopettamistukeen sovellettaisiin työntekijäin eläkelain säännöksiä, jotka koskevat muun muassa muutok-

senhakumenettelyä, tuensaajan ilmoitusvelvollisuutta, salassapitovelvollisuutta ja viivästymiskorotusta. Pykälä sisältäisi viittauksen myös maatalousyrittäjien eläkelakiin hallinnollisten säännösten osalta.

22 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annettaisiin asetuksella.

23 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on vahvistettu. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

1.2. Maatalousyrittäjien eläkelaki

Maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n 1 momentissa säädetään maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävistä. Eläkelaitos huolehtii muun muassa kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistukien myöntämisestä, maksamisesta ja takaisinperimisestä siten, kuin laissa kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta säädetään. Maataloustuotannon lopettamistuen osalta kyseiset tehtävät ehdotetaan järjestettäväksi vastaavalla tavalla. Tämä edellyttää maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n 1 momentin 6 kohdan tarkistamista siten, että siihen lisätään viittaus maatalousyrittäjien lopettamistuesta annettavaan lakiin. Lisäksi kyseisen lainkohdan suomenkieliseen versioon ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteinen korjaus säädöskokoelmanumeron kohdalla.

1.3. Maaseutuelinkeinolaki

12 §. *Pirstominen.* Pykälän nykyisessä 1 momentissa säädetään maatilán epätarkoituksenmukaisesta pirstomisesta. Maaseutuelinkeinolailla mukaista tukea ei saa työ- ja ympäristönsuojelullisia hankkeita lukuun ottamatta myöntää, mikäli maatilataloudellinen kokonaisuus on hakijan tai hänen vanhempiensa toimesta haitallisesti pirstottu kymmenen vuoden aikana ennen tuen myöntämistä. Pykälän 2 momentti sisältää luettelon niistä tilanteista, joissa pirstomista ei katsota haitalliseksi. Pirstomisesta annetaan lisäksi asetuksella tarkempia määräyksiä.

Euroopan yhteisöjen säännökset eivät sisällä pirstomisen käsitettä. Maatilán pirstominen ei siten ole esteenä EU-osarahoitteisten tukien myöntämiselle. Viljelijän kannalta

ei voida pitää tarkoituksenmukaisena tilannetta, jossa hän olisi oikeutettu EU-osarahoitteeseen tukeen, mutta ei voisi saada vastaavaan tarkoitukseen rahoitusta kansallisista varoista. Epäkohdan poistamiseksi lain 12 §:n 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että pirstominen ei olisi esteenä myöskään kansallisista varoista myönnettävän rahoitustuen saamiselle.

Maatilán epätarkoituksenmukainen pirstominen estäisi edelleenkin esimerkiksi lisäalueen antamisen valtion maista. Pirstomissäännöstä sovellettaisiin niin ikään perintökaaren 25 luvun mukaisia lausuntoja annettaessa.

15 §. *Maatilojen investointien tukeminen.* Pykälän 1 momentti sisältää säännökset maatalouden investointien kansallisista tuesta. Momentin nykyisen 2 kohdan mukaan viljelijöille voidaan maksaa lisätukea maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklassa tai muualla vastaavassa asetuksessa säädetyn mukaisesti. Säännös ei mahdollista sellaisten kansallisten tukien maksamista, joiden myöntämiseen komissio voi liittymsasiakirjan 141 artiklan tai muun säännöksen nojalla antaa suostumuksensa. Epäkohdan korjaamiseksi pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että lisätukea voitaisiin myöntää myös siten, kuin Euroopan yhteisöjen komission päätöksessä määrätään. Pykälän johdantokappaletta ehdotetaan samalla selvennettäväksi nykyistä käytäntöä vastaavaksi.

15 a §. *Korotetut rahoitustuet.* Komissio on Suomen maataloutta uhkaavien vakavien vaikeuksien poistamiseksi antanut liittymissopimuksen 141 artiklan nojalla luvan myöntää viljelijöille kansallisista varoista korotettua tukea maatalouden tuotannollisiin investointeihin vuosina 1997–2001 ja nuorille viljelijöille lisätukea. A- ja B-alueella myönnettävä korotettu investointituki saa olla enintään 50 prosenttia sianliha-, siipikarja- ja muna-alan tuotannollisten investointien kokonaiskustannuksista ja enintään 75 prosenttia muilla tuotannonaloilla. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen hakija on laatinut tilaa koskevan kehittämissuunnitelman ja että investoinnit eivät lisää asianomaisten tuotannonalojen kokonaistuotantokapasiteettia siitä tasosta, joka vallitsi komission päätöstä tehtäessä. Komission päätöksessä n:o C 773/96 määrättyjä yksilöllisiä enimmäisrajoja on niin ikään noudatettava.

Komissio on antanut luvan maksaa nuorille viljelijöille neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 tarkoitetun käynnistystuen lisäksi kansallista lisätukea enintään 30 000 markkaa. Tämä tukijärjestelmä on voimassa rajoittamattoman ajan.

Nuorten viljelijöiden käynnistystukea voidaan nykyisin maksaa koko maassa. Tuki on EU-osarahoitteinen ja EU:n rahoitusosuus on koko maassa 50 %. Käynnistystukea maksetaan suorana avustuksena ja lainamuotoisena tukena. Suora avustus on 70 000 markkaa ja lainan määrä enimmillään 250 000 markkaa. Lisäksi voidaan enintään noin 31 000 markan suuruinen leimaverovapaus sisällyttää nykyiseen tukimuotoon.

A- ja B-alueilla maksettava kansallinen lisätuki nuorille viljelijöille on tarkoitus maksaa kokonaisuudessaan suorana avustuksena siten, että käynnistystuen suoran avustuksen 70 000 markan enimmäismäärään lisätään 30 000 markan suuruinen kansallinen lisätuki, jolloin viljelijän saama avustus nousisi yhteensä enimmillään 100 000 markkaan.

Investointitukien myöntämisen edellytyksenä on se, että rahoitettavat investoinnit eivät lisää asianomaisen alan kokonaistuotantokapasiteettia. Tukia myönnettäessä ei myöskään otettaisi huomioon maatalouden ulkopuolisia tuloja. Edellä tarkoitettujen korotettujen tukien myöntämistä on tarkoitus käytännössä rajoittaa Suomen notifiointin mukaisesti siten, että korotettuja tukia ei myönnettäisi pohjoiseen tukeen oikeuttavalle eli C-alueelle.

Myönnettävien tukien enimmäismääristä, tukitasoista sekä kehittämissuunnitelmista säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin asetuksella.

Korotettuja rahoitustukia koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi lakiin lisäävään uuteen 15 a §:ään.

16 §. *Maanostolainoitus.* Pykälän 1 momentti sisältää säännökset muun muassa lisämaanostoihin myönnettävien lainojen enimmäismääristä. Lisäalueen hankintaan voidaan nykyisin myöntää lainaa enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Lisämaanostolainat myönnetään käytännössä korkotukilainoina.

Maatilojen rakenteen ja muiden toimintaedellytysten parantamiseksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myönnettävän lainan enimmäismäärän osalta siten, että peltolisämaanostoon myönnettävän korkotu-

kilainan enimmäismäärä olisi vuosina 1997–2001 enintään 80 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Lainaa voitaisiin myöntää myös tuotantorakennusten hankkimiseen maapohjineen. Metsäliisäalueen osalta lainoitusprosentti säilyisi entisellään.

Asetuksella on tarkoitus säätää tuen alueellisesti rajaamisesta siten, että 80 prosentin enimmäismäärää sovellettaisiin vain A- ja B-alueilla.

22 §. *Muu pienyritystoiminnan tuki.* Komissio on antanut luvan myös perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettujen yhteismarkkinoille soveltuvien eräiden kansallisista varoista maksettavien tukien myöntämiselle toistaiseksi. Näitä tukia ovat komission päätöksen 2 artiklan mukaisesti tilalla harjoitettavan maatalouden ulkopuolisen toiminnan tuki (perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomat tuotteet) eli maaseudun pienyritystoiminnan tuki ja siihen liittyvä koulutuksen tukeminen. Edelliseen tarkoitukseen saadaan myöntää enintään 100 000 ecun eli noin 570 000 markan suuruinen tuki hakijaa kohti enintään kolmeksi vuodeksi ja jälkimmäiseen enintään 1 000 ecua eli noin 5 700 markkaa hakijaa kohti. Tuen määrä ei kuitenkaan saa ylittää kokonaiskustannuksia.

Maatilojen tuotantorakenteen monipuolistamiseksi ja tilojen toimintaedellytysten turvaamiseksi ehdotetaan, että laista poistetun 22 §:n sijaan otetaan säännös, jonka nojalla komission sallimaa tukea voitaisiin myöntää. Tukea on tarkoitus myöntää suorana avustuksena tai valtionlainaan taikka korkotukilainaan sisältyvänä korkoetuutena taikka niiden yhdistelmänä. Tuen myöntämisen perusteista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

52 §. *Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet.* Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on tarkoitus käyttää 15 a §:n ja 22 §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin. Tämän vuoksi 52 §:n 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi 15 a ja 22 §.

1.4. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

2 §. *Sovellettamisala.* Lakia sovelletaan Suomen liittymissopimuksen mukaisiin kansallisista varoista maksettaviin tukiin. Valtion talousarviossa on kuitenkin näiden tukimuotojen lisäksi eräitä muita maa- ja puutarhatalouden harjoittajille suunnattuja tukia sekä muita käyttötarkoituksia. Tämän vuoksi py-

kälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että voimassa oleviin tukimuotoihin lisätään uutena tukimuotona muu tuki. Tällaisia tukia olisivat muun muassa kasvinviljelyn kansallinen tuki sekä perunalle, mehiläistaloudelle ja siementuotannolle maksettavat kansalliset tuet, viljelijöiden opintoraha ja tuki laatu järjestelmän kehittämiseen.

3 §. *Tukimuodoista päättäminen.* Pykälän mukaan valtioneuvosto päättää keskeisimpien tukien perusteista. Jäljempänä ehdotetaan lain 7 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka nojalla voitaisiin myöntää sopimusperusteista uutta määrärahaa tukea. Myös sopimukseen perustuvien tukien myöntämisen ehdot ja tukien purkamisperusteet on tarkoituksenmukaista järjestää vastaavalla tavalla kuin lakiin sisältyvien muiden tukien osalta on säädetty. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että valtioneuvosto voisi päättää myös sopimukseen perustuvien tukien ehdoista ja sopimuksen purkamisperusteista.

7 §. *Kansallinen erityistuki.* Komissio on sallinut sen, että Suomessa saadaan maksaa kansallisista varoista enintään viisivuotista tulotukea vuosina 1997—2001 sellaisille viljelijöille, jotka vaihtavat tuotantosuuntaa. Tukea myönnettäisiin valtion talousarvioon vuosittain otettavien määrärahojen rajoissa. Tuotantosuunnan vaihdokset tapahtuisivat perinteisestä maa- ja puutarhataloudesta sellaisille tuotannonaloille, joissa ei vallitse ylituotantotilannetta tai joissa kehitetään tuotteiden uusia käyttömuotoja. Tuotantosuunnan vaihtamiseen myönnettävästä sopimukseen perustuvasta tuesta ehdotetaan säädettäväksi pykälään lisättävässä uudessa 2 momentissa.

7 b §. *Muu kansallinen tuki.* Lain 2 §:ssä on ehdotettu lain soveltamisalaa laajennettavaksi. Lakiin ehdotetaan vastaavasti lisättäväksi uusi 7 b §, joka kattaisi kaikki valtion talousarviossa maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen osoitetun määrärahan käyttötarkoitukset.

8 §. *Muiden säännösten soveltaminen.* Pykälässä säädetään, että tukien myöntämisessä ja eräissä muissa menettelyissä noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992). Viittaussäännöksestä on jäänyt pois maininta siitä, että mainittua lakia sovelletaan myös oikaisumenettelyyn. Epäkohdan poistamiseksi 8 §:ää ehdotetaan tältä osin täydennettäväksi. Samalla pykälän

otsikko ehdotetaan tarkistettavaksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maataloustuotannon lopettamistukea koskevat tarkemmat säännökset ehdotetaan annettavaksi asetuksella. Asetuksella säädettäisiin muun muassa lopettamistukiasian käsittelyä koskevista seikoista, kuten hakemus- ja valitusmenettelyistä, kustannusten korvaamismenettelyistä, ennakoiden määrittämisestä ja niiden tarkistamisesta sekä muista vastaavista menettelyistä koskevista asioista. Valtioneuvosto päättäisi lopettamistukijärjestelmästä maksettavien hehtaari-, kotieläin- ja maidon viimeääräkorvausten yksikkökohtaiset määrät samoin kuin korvauksen määräytymisen perusteet kotieläin- ja maidon viimeääräkorvausten osalta.

Maaseutuelinkeinolain 12 §:n nojalla annettaisiin pirstomisesta tarkempia säännöksiä asetuksella. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös investointitukien enimmäismääristä ja tukitasoista sekä muista tuen maksamisen perusteista. Samoin asetuksella säädettäisiin maanostolainaan liittyvän tuen enimmäismäärästä.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin perustuen tukien osalta valtioneuvosto päättäisi muun muassa maksettavista tukimuodoista samoin kuin tukien määristä ja jakoperusteista. Valtioneuvosto päättäisi myös sopimukseen perustuvien tukien ehdoista ja sopimuksen purkamisperusteista.

3. Voimaantulo

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Ennen lakien voimaantuloa voitaisiin ryhtyä niiden täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Lisäksi ehdotukseen maaseutuelinkeinolain muuttamisesta sisältyisi säännös, jonka mukaan mainitun lain 15 a ja 16 §:n mukaisia tukia voitaisiin takautuvasti myöntää myös niihin hankkeisiin, jotka on aloitettu vuonna 1995 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

maataloustuotannon lopettamistuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Maatalousyrittäjille, jotka vuosina 1997—1999 lopettavat maatalouden harjoittamisen pysyvästi, voidaan myöntää kansallisista varoista maatalouden rakenteen parantamiseksi lopettamistukea siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain mukaisen lopettamistuen myöntämisen edellytyksenä on, että maatalousyrittäjän omistaman maatilan talouskeskus sijaitsee muulla kuin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1059/1994) 6 §:ssä tarkoitetulla alueella.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena;

2) *maatalouden harjoittamisella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläintenpitoa sekä vihannesviljelyä, marjan- ja hedelmänviljelyä ja muuta puutarhaviljelyä, ei kuitenkaan omenanviljelyä eikä kasvi-huonetuotantoa;

3) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjien eläkelaisa (467/1969) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

4) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

3 §

Tuen saaja

Lopettamistukea voidaan myöntää:

1) maatilan tai sen osan omistavalle maatalousyrittäjälle ja hänen aviopuolisolleen, vaikka aviopuolisolla ei ole omistusoikeutta maatilaan; ja

2) 1 kohdassa tarkoitetun maatalousyrittäjän leskelle, jos luopumisen kohteena oleva maatila kuuluu omaisuuteen, johon leskellä on avio-oikeus.

Tässä laissa aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa maatalousyrittäjä elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua henkilöä kutsutaan jäljempänä luovuttajaksi.

4 §

Tuen saamisen edellytykset

Lopettamistuki voidaan myöntää vain sellaiselle luovuttajalle:

1) joka on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 45 vuotta;

2) joka luopumista välittömästi edeltävän kymmenen vuoden ajan on harjoittanut maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun;

3) jolle ei ole myönnetty valtion varoista nuorten viljelijöiden käynnistystukea tai vastaavaa aikaisempaa tukea taikka maaseudun pienyritystoiminnan käynnistysavustusta erikoismaatalouden aloittamiseen tai laajentamiseen luopumista välittömästi edeltävän kymmenen vuoden aikana; ja

4) joka ei luopumisen tapahtuessa saa maatalousyrittäjien eläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä,

työttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä.

Oikeutta lopettamistukeen ei ole luovuttajalla, jos hänelle tai hänen aviopuolisolleen tai yhteisesti omistetun maatilan osalta jollekin muulle yhteisomistajista on myönnetty tai myönnetään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukainen luopumistuki saman maatilan luovutuksen perusteella.

5 §

Maataloustuotannon lopettaminen

Maatalouden harjoittaminen katsotaan lopetetuksi tässä laissa tarkoitetulla tavalla, jos maatalaan kuuluvat pellot tai vähintään kaksikolmasosaa luovutuksen kohteena olevan maatilan peltopinta-alasta on myyty, lahjoitettu tai muulla vastaavalla tavalla pysyvästi luovutettu henkilölle, joka täyttää 8 ja 9 §:ssä säädetty edellytykset.

Lopettamistuen saaminen voi perustua yhteen tai useampaan 1 momentissa tarkoitettuun luovutukseen. Yhdessä luovutuksessa voi olla kuitenkin enintään kaksi luovutuksensaajaa, joista kummankin tulee täyttää luovutuksensaajalle asetetut edellytykset. Aviopuolisoita pidetään yhtenä luovutuksensaajana ja tällöin riittää, että toinen aviopuolisoista täyttää luovutuksensaajalle asetetut edellytykset.

Omistajan katsotaan lopettaneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisen myös silloin, kun hän on luovuttanut maataan tämän lain mukaisesti, mutta luovutus estyy sen vuoksi, että kunta käyttää etuostolain (608/1977) mukaista oikeuttaan lunastaa kiinteistö.

6 §

Luovutus

Tässä laissa tarkoitetun maatalouden lopettamisen piiriin katsotaan kuuluviksi kaikki tämän lain mukaiset luovutukset lain voimaantulosta alkaen luovuttajan ilmoittamaan luopumisen päättymisajankohtaan saakka. Lopettamisen katsotaan tapahtuneen silloin, kun viimeinen luovutuskirja on allekirjoitettu.

7 §

Luovuttajan sitoumus

Maatilan luovuttajan on annettava sitoumus siitä, että:

1) hän lopettaa pysyvästi maatalouden harjoittamisen omaan tai yhteiseen lukuun; ja
2) hän ei käytä maatilalle mahdollisesti jäävää peltoaluetta maataloustuotantoon eikä luovuta sitä toiselle henkilölle maataloustuotantoon käytettäväksi.

Myös luovuttajan aviopuolison on annettava 1 momentissa tarkoitettu sitoumus, vaikka hän itse ei ole lopettamistuen hakija eikä maatilan omistaja.

Sitoumuksen estämättä lopettamistuen hakijalla ja hänen aviopuolisollaan on oikeus:

1) harjoittaa maataloutta omassa taloudessa tarvittavien perunoiden sekä puutarha- ja kasvitarhatuotteiden viljelemistä varten;
2) sallia maatilan tuotantorakennusten käyttäminen muiden maatalojen tarpeisiin; ja
3) vuokrata tai muulla tavoin antaa maatilalle mahdollisesti jäänyt peltoalue viljeltäväksi henkilölle, joka täyttää 8 ja 9 §:ssä säädetty edellytykset.

Sitoumus on voimassa siihen asti, kunnes kaikki maatilalta lopettamistukeen oikeutetut henkilöt ovat täyttäneet 65 vuotta, kuitenkin vähintään 10 vuoden ajan luopumisesta. Jos hakijalle ei myönnetä lopettamistukea, sitoumus raukeaa kielteisen päätöksen antamisesta lukien.

8 §

Luovutuksensaaja

Lopettamistuen saamisen edellytyksenä on, että maatilan tai sen osan luovutus tapahtuu henkilölle:

1) jolla on ennen luovutusta hallinnassaan vähintään 15 pellohehtaaria käsittävä viljelmä, jota hän myös omatoimisesti viljelee; ja
2) jolla on voimassa maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi.

Erityisestä syystä voidaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu pinta-alavaatimuksesta poiketa valtioneuvoston määräämällä tavalla.

9 §

Luovutuksensaajan sitoumus

Luovutuksensaajan on annettava sitoumus, jossa hän velvoittautuu harjoittamaan maataloutta 8 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa sekä lisäksi luovuttajalta saamallaan tai hankimallaan alueella vähintään viiden vuoden ajan saannosta.

10 §

Lopettamistuen määrä

Lopettamistuki sisältää luovutetun pelto-pinta-alan perusteella määräytyvän hehtaarikorvauksen, kotieläinten määrän perusteella myönnettävän kotieläinrikorvauksen ja korvauksen maidon viitemäärän luovuttamisesta silloin, kun se tapahtuu pellon luovutuksen yhteydessä.

Lopettamistuen määrä lasketaan maatalakohtaisesti ja se maksetaan kertakorvauksena. Lopettamistuen suuruus saa yhtä maatalaa kohden olla enintään 200 000 markkaa. Lopettamistukea ei suoriteta, jos sen kokonaismäärä on enintään 20 000 markkaa.

Valtioneuvosto päättää tämän lain nojalla myönnettävien hehtaari-, kotieläin- ja maidon viitemääräkorvausten yksikkökohtaiset markkamäärät.

11 §

Hehtaarikorvaus

Hehtaarikorvauksen määrää laskettaessa otetaan huomioon peltoalue:

1) jolla luovuttaja tai hänen aviopuolisonsa on harjoittanut maataloutta luopumiseen saakka tai joka on ollut heillä viljelykiertoon kuuluvana kesantona vuonna 1996;

2) joka on viimeistään 15 päivänä toukokuuta 1996 ollut ja tukea haettaessa edelleen on luovuttajan tai hänen aviopuolisonsa omistuksessa;

3) joka sijaitsee muulla kuin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 6 §:ssä tarkoitetulla alueella; ja

4) joka on luovutettu 8 §:ssä tarkoitetulle luovutuksensaajalle tämän lain säännösten mukaisesti.

Muun kuin luovuttajan tai hänen aviopuo-

lionsa omistamia osuuksia ei oteta huomioon hehtaarikorvauksen suuruutta laskettaessa. Jos luopumisen kohteena olevan peltoalueen omistavat kuolinpesän osakkaat, luetaan hehtaarikorvaukseen oikeuttavaksi alueeksi kuitenkin myös lesken aviopuolison lasten omistamat osuudet pellostä silloin, kun lopettamistuen hakijana on 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maatalousyrittäjän leski.

Hehtaarikorvausta määrättäessä pellon pinta-ala lasketaan puolen hehtaarin tarkkuudella siten, että mainitun rajan ylittävää osaa ei oteta korvausta määrättäessä huomioon.

12 §

Kotieläinperusteinen korvaus

Kotieläinperusteinen korvaus määräytyy tuotannosta poistuvien kotieläinyksiköiden perusteella. Korvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään maatilan vakiintunutta kotieläinmäärää vastaavista yksiköistä.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset korvauksen määräytymisen perusteista.

13 §

Korvaus maidon viitemäärästä

Maidon viitemäärästä maksettavan korvauksen perusteena käytetään luovuttajan maatilalle myönnettyä meijerimaidon viitemäärää siltä osin kuin se on luovutettu yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle peltoalueen luovutuksen yhteydessä. Maidon viitemäärän osalta korvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään maatilan vakiintunutta maidontuotantoa vastaavan määrän perusteella.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset korvauksen määräytymisen perusteista.

14 §

Tuen saajien tukiosuudet

Lopettamistuki jaetaan saman maatilan luovutuksen perusteella lopettamistukea hakeneiden ja siihen oikeutettujen henkilöiden kesken tasan tai hakijoiden yhteisestä vaatuksesta heidän maatilan omistusosuuksien mukaisessa suhteessa.

Lopettamistukeen oikeutetulle henkilölle myönnettävä lopettamistuki saa olla enintään 90 prosenttia sen luopumistuen pääomitetusta määrästä, joka luovuttajalle olisi myönnetty, jos hänelle luovutuksen tapahtuessa olisi myönnetty luopumistuki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain nojalla. Luopumistuen pääoma-arvon määrittämisessä noudatetaan soveltuvin osin asianomaisen ministeriön vahvistamia perusteita.

Edellä 2 momentissa säädettyä ei sovelleta sellaiseen lopettamistuen saajaan, joka maatilalla luovutuksen tai luovutusten päättyessä on alle 55-vuotias.

15 §

Tuen hakeminen ja maksaminen

Lopettamistukea haetaan eläkelaitokselta. Hakemukseen on liitettävä 7 ja 9 §:ssä tarkoitetut sitoumukset. Tuen hakemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Eläkelaitos maksaa lopettamistuen sen jälkeen, kun tukeen oikeutettu on lopettanut maatalouden harjoittamisen 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Lopettamistuen maksaminen voidaan hakeajan pyynnöstä jaksottaa enintään viidelle vuodelle. Lisäksi asianomainen ministeriö voi määrätä, että lopettamistuen maksaminen on jaksotettava myös muissa tapauksissa.

16 §

Tuen takaisinperiminen

Jos luovuttaja tai hänen aviopuolisonsa ei noudata 7 §:ssä tarkoitettua sitoumusta, peritään maksettu lopettamistuki takaisin.

Jos luovutuksensaaja ei noudata 9 §:ssä tarkoitettua sitoumusta, on hänet velvoitettava korvaamaan eläkelaitokselle se osuus lopettamistuesta, joka luovuttajalle on maksettu hänelle tapahtuneiden luovutusten perusteella.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä taikka painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, voidaan 1 momentissa tarkoitettu lopettamistuki tai 2 momentissa tarkoitettu korvaus periä takaisin vain osittain. Erityisestä syystä voidaan päättää, että lopettamistuki tai korvaus jätetään peri-

mättä kokonaan takaisin.

Takaisinperittävästä lopettamistuesta ja eläkelaitokselle maksettavasta korvauksesta on maksettava kymmenen prosentin vuotuisen korko eläkelaitoksen päätöksen antamisesta lukien.

17 §

Ennakkotieto

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän tässä laissa säädetyn lopettamistuen saamisen edellytykset.

Lopettamistuen saajalla ja luovutuksensaajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, onko hänen suunnittelemansa toimenpide sellainen, että se katsotaan 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen rikkomiseksi, sekä siitä, mitä seuraamuksia menettelystä aiheutuu.

Ennakkopäätös sitoo eläkelaitosta niin kauan kuin päätöksen perusteena olevat olosuhteet säilyvät ennallaan.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 19 §:ssä säädetään.

18 §

Lain täytäntöönpano

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat asianomainen ministeriö, maaseutuelinkeinopiirit, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset ja eläkelaitos.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen on annettava eläkelaitokselle lausunto siitä, täytyvätkö lopettamistuen saamisen edellytykset. Eläkelaitos voi pyytää hakemuksen johdosta lausunnon myös maaseutuelinkeinopiiriltä.

Eläkelaitos ratkaisee asian saatuaan 2 momentissa tarkoitettua lausunnot.

Tämän lain mukaan maaseutuelinkeinopiirille kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa huolehtivat maakuntahallituksen määräämät viranomaiset.

19 §

Muutoksenhaku

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työntekijäin

eläkelain (395/1961) 20 §:ssä tarkoitetulta eläkelautakunnalta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Asianomaisen ministeriön maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n 1 momentin nojalla määräämät eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Muutosta tämän lain nojalla annettuun eläkelautakunnan päätökseen sekä eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan päätöksen poistamista saa hakea vakuutusoikeudelta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, toimivat vakuutusoikeudessa siitä annetussa laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä valtioneuvoston maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n 2 momentin nojalla määräämät edustajat.

20 §

Eräitä kustannuksia koskevat säännökset

Tästä laista aiheutuvat lopettamistuki- ja hoitokustannukset maksetaan valtion varoista.

Asianomainen ministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitetut hoitokulut lasketaan.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa 1 mo-

mentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

21 §

Muun lainsäädännön soveltaminen

Jollei tästä laista muuta johdu, on lopettamistuesta soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 10 c §:ssä, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:ssä, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 b §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 17 ja 18 sekä 19 §:n 5 momentissa säädetään.

22 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 16 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1298/1994), seuraavasti:

16 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

6) lopettamistuista siten kuin kasvihuone-
tuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta

annetussa laissa (1297/1994) ja maatalous-
tuotannon lopettamistuesta annetussa laissa
(/) säädetään; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

3.

Laki**maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/1990) 12 §:n 1 momentti, 15 §:n johdantokappale ja 1 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 momentti ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 1 momentin 2 kohta ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1304/1994), ja

lisätään lakiin uusi 15 a § ja siitä mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1994 annetulla lailla kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

12 §

Pirstominen

Tämän lain mukaisia toimenpiteitä ei saa kohdistaa maatilataloudelliseen kokonaisuuteen, joka on viimeisten kymmenen vuoden aikana hakijan tai hänen vanhempiansa toimesta haitallisesti pirstottu. Pirstominen ei kuitenkaan ole esteenä tässä laissa tarkoitetun rahoitustuen myöntämiselle.

15 §

Maatilojen investointien tukeminen

Maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin, tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin sekä nuorten viljelijöiden tukemiseen voidaan myöntää avustusta, korkotukilainaa, valtionlainaa tai niiden yhdistelmää seuraavasti:

2) lisätukena siten kuin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklassa säädetään tai komission päätöksessä määrätään; sekä

15 a §

Korotetut rahoitustuet

Maatilatalouteen ja nuorten viljelijöiden tukemiseen voidaan myöntää asetuksella tarkemmin säädetty perustein korotettua tukea seuraavasti:

1) tukea maatilan tuotannollisiin investointeihin avustuksena, valtionlainaan sisältyvänä korkoetuutena, korkotukilainan korkotukena taikka niiden yhdistelmänä vuosina 1997—2001 siten, että avustuksen tai avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai korkotuen taikka niiden yhdistelmän määrä on enintään 50 prosenttia sika- tai siipikarjatalouteen tai munantuotantoon liittyvien investointien hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja enintään 75 prosenttia hevostalouden, kasvihuonetuotannon, avomaan puutarhatuotannon ja muun varsinaiseen maatalouteen kuuluvan tuotannon investointien hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista; ja

2) nuorten viljelijöiden lisätukea neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 10 artiklassa tarkoitetun nuorten viljelijöiden käynnistystuen lisäksi avustuksena enintään 30 000 markkaa, kuitenkin enintään 35 prosenttia hyväksyttävien aloittamiskustannusten määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukia ei myönnetä henkilölle, jonka omistama maatala sijaitsee maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1059/1994) 6 §:ssä tarkoitettulla pohjoisella alueella. Muutoin tukia voidaan myöntää vain, jos rahoitettavat investoinnit eivät lisää asianomaisen alan kokonaistuotantokapasiteettia. Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua hakijan taloudellista asemaa arvioitaessa ei maatalouden ulkopuolisia tuloja oteta huomioon.

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan myöntää asetuksella tarkemmin säädetty perustein lisämaan tai tuotantorakennuksen hankkimiseen

maapohjineen enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Vuosina 1997—2001 peltolisäalueen ja tuotantorakennuksen hankkimiseen maapohjineen myönnettävien lainojen enimmäismäärä on kuitenkin enintään 80 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Maanostolainaa voidaan myöntää enintään 70 prosenttia osituksessa viljelijän yksinomaiseen omistukseen jäävästä maatilasta johtuvan tasingon tai lunastusosuuden suorittamista varten sekä enintään 40 prosenttia viljelijän yksinomaiseen omistukseen siirtynyttä maatilaa koskevan lakiosan täydennyksen suorittamista varten. Lainaan liittyvästä tuesta, sen enimmäismäärästä ja muuntamisesta avustukseksi säädetään asetuksella.

22 §

Muu pienyritystoiminnan tuki

Maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan myöntää maatilalla aloitettavaa maatalouden ulkopuolista toimintaa varten tuotannon monipuolistamistukea sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Tuki myönnetään avustuksena, valtionlainaan sisältyvänä korkoetuutena tai korkotukilainaan liittyvänä korkotukena taikka niiden yhdistelmänä. Avustuksen ja avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai korkotuen enimmäismäärä hakijalle tuen myöntämistä edeltäneen kolmen vuoden aikana muuhun kuin maatalouteen myönnetyn tuen kanssa saa olla maatilaa kohti yhteensä enintään 570 000 markkaa.

Tuotannon monipuolistamisen edellyttämään koulutukseen voidaan asetuksella tarkemmin säädetty perustein myöntää 1 momentissa säädetyn lisäksi koulutusavustusta enintään 5 700 markkaa hakijaa kohti.

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

4) 15, 15 a, 19—22 ja 22 a §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 15 a ja 16 §:n mukaisia tukia

voidaan myöntää myös niihin hankkeisiin, jotka on aloitettu vuonna 1995 tai sen jälkeen. Näihin hankkeisiin myönnettävän tuen kokonaismäärä ei kuitenkaan saa ylittää ase- tuksella säädettävää tukien enimmäismäärää.

4.

Laki

maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 30 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1059/1994) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 8 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 1 momentti 17 päivänä heinäkuuta 1995 annetussa laissa (988/1995), sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 7 b § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla voidaan myöntää maa- ja puutarhataloudelle valtion varoista Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen mukaista siirtymäkauden tukea, pohjoista tukea, kansallista erityistukea ja muuta tukea valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista.

7 §

Kansallinen erityistuki

Tuotantosuunnan muuttamiseksi voidaan maa- ja puutarhataloustuottajien sekä valtion kesken tehdä vuosina 1997—2001 enintään viisivuotisia sopimuksia valtion talousarvioon vuosittain maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen varatun määrärahan rajoissa.

3 §

Tukimuodoista päättäminen

Valtioneuvosto päättää tämän lain nojalla maksettavista tukimuodoista sekä tukien määristä, jakoperusteista, maksamisen perusteista ja kestoajoista, jollei tukien kestoajoista säädetä erikseen tässä laissa. Valtioneuvosto päättää myös sopimukseen perustuvien tukien ehdoista ja sopimusten purkamisperusteista. Tuen käyttöönottoaminen edellyttää lisäksi komission lupaa.

7 b §

Muu kansallinen tuki

Tämän lain nojalla voidaan maa- ja puutarhataloudelle myöntää myös muita kuin 5—7 §:ssä tarkoitettuja tukia.

8 §

Muiden säännösten soveltaminen

Tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa ja valvonnassa noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

annettua lakia (1336/1992). Asianomainen ministeriö antaa tarkempia määräyksiä valvonnassa noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Antti Kalliomäki*

2.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 16 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1298/1994) seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §
 Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

 6) lopettamistuista siten kuin kasvi-
 huonetuotannon ja omenanviljelyn lopetta-
 mistuesta annetussa laissa (1297/97) sääde-
 tään; sekä

16 §
 Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

 6) lopettamistuista siten kuin kasvihuone-
 tuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta
 annetussa laissa (1297/1994) ja *maatalous-*
tuotannon lopettamistuesta annetussa laissa (
/) säädetään; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

3.

Laki**maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/1990) 12 §:n 1 momentti, 15 §:n johdantokappale ja 1 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 momentti ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 1 momentin 2 kohta ja 52 §:n 1 momentin 4 kohta 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1304/1994), ja
lisätään lakiin uusi 15 a § ja siitä mainitulla 22 päivänä joulukuuta 1994 annetulla lailla kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §
Pirstominen

12 §
Pirstominen

Tuen myöntämisen edellytyksenä muihin kuin työ- tai ympäristönsuojelun kannalta tarpeellisiin hankkeisiin on, ettei yrityksen

Tämän lain mukaisia toimenpiteitä ei saa kohdistaa maatilataloudelliseen kokonaisuuteen, joka on viimeisten kymmenen vuoden

Voimassa oleva laki

muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta ole hakijan tai hänen vanhempien-
sa toimesta kymmenen vuoden aikana ennen
tuen myöntämistä haitallisesti pirstottu.

15 §

Maatilojen investointien tukeminen

Maatilatalouden tuotannollisiin investoin-
teihin *sekä* tuotantotoiminnan edellyttämiin
ympäristön- ja työsuojelullisiin investointei-
hin voidaan myöntää avustusta, korkotukilai-
naa tai valtionlainaa asetuksella tarkemmin
määrättävin perustein seuraavasti:

2) lisätukea siten kuin maatalouden ra-
kenteiden tehokkuuden parantamisesta an-
netun neuvoston asetuksen (ETY) n:o 2328/91
12 artiklassa tai muualla vastaavassa asetuk-
sessa säädetään; sekä

Ehdotus

aikana hakijan tai hänen vanhempiansa toi-
mesta haitallisesti pirstottu. Pirstominen ei
kuitenkaan ole esteenä tässä laissa tarkoite-
tun rahoitustuen myöntämiselle.

15 §

Maatilojen investointien tukeminen

Maatilatalouden tuotannollisiin investoin-
teihin, tuotantotoiminnan edellyttämiin ym-
päristön- ja työsuojelullisiin investointeihin
sekä nuorten viljelijöiden tukemiseen voi-
daan myöntää avustusta, korkotukilainaa,
valtionlainaa *tai niiden yhdistelmää* seuraa-
vasti:

2) lisätukea siten kuin maatalouden ra-
kenteiden tehokkuuden parantamisesta an-
netun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91
12 artiklassa *säädetään tai komission päätök-
sessä määrätään*; sekä

15 a §

Korotetut rahoitustuet

Maatilatalouteen ja nuorten viljelijöiden
tukemiseen voidaan myöntää asetuksella tar-
kemmin säädetävin perustein korotettua tu-
kea seuraavasti:

1) tukea maatilan tuotannollisiin in-
vestointeihin avustuksena, valtionlainaan
sisältyvänä korkoetuutena, korkotukilainan
korkotukena taikka niiden yhdistelmänä vuosi-
na 1997—2001 siten, että avustuksen tai
avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai
korkotuen taikka niiden yhdistelmän määrä
on enintään 50 prosenttia sika- tai siipikarja-
talouteen tai munantuotantoon liittyvien in-
vestointien hyväksyttävistä kokonaiskustan-
nuksista ja enintään 75 prosenttia hevosta-
louden, kasvihuonetuotannon, avomaan puu-
tarhatuotannon ja muun varsinaiseen maat-
alouteen kuuluvan tuotannon investointien
hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista; ja

2) nuorten viljelijöiden lisätukea neuvoston
asetuksen (ETY) N:o 2328/91 10 artiklassa
tarkoitettujen nuorten viljelijöiden käynnistys-
tuen lisäksi avustuksena enintään 30 000

Voimassa oleva laki

Ehdotus

markkaa, kuitenkin enintään 35 prosenttia hyväksyttävien aloittamiskustannusten määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukia ei myönnetä henkilölle, jonka omistama maatala sijaitsee maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1059/1994) 6 §:ssä tarkoitetulla pohjoisella alueella. Muutoin tukia voidaan myöntää vain, jos rahoitettavat investoinnit eivät lisää asianomaisen alan kokonaistuotantokapasiteettia. Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua hakijan taloudellista asemaa arvioitaessa ei maatalouden ulkopuolisia tuloja oteta huomioon.

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan asetuksella tarkemmin määrättävin perustein myöntää lisäalueen hankintaan enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Maanostolainaa voidaan myöntää enintään 70 prosenttia osituksessa viljelijän yksinomaiseen omistukseen jäävästä maatilasta johtuvan tasingon tai lunastusosuuden suorittamista varten sekä enintään 40 prosenttia viljelijän yksinomaiseen omistukseen siirtynyttä maatilaa koskevan lakiosan täydennyksen suorittamista varten.

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan myöntää asetuksella tarkemmin säädettävin perustein lisämaan tai tuotantorakennuksen hankkimiseen maapohjineen enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Vuosina 1997–2001 peltolisäalueen ja tuotantorakennuksen hankkimiseen maapohjineen myönnettävien lainojen enimmäismäärä on kuitenkin enintään 80 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Maanostolainaa voidaan myöntää enintään 70 prosenttia osituksessa viljelijän yksinomaiseen omistukseen jäävästä maatilasta johtuvan tasingon tai lunastusosuuden suorittamista varten sekä enintään 40 prosenttia viljelijän yksinomaiseen omistukseen siirtynyttä maatilaa koskevan lakiosan täydennyksen suorittamista varten. Lainaan liittyvästä tuesta, sen enimmäismäärästä ja muuntamisesta avustukseksi säädetään asetuksella.

22 §

Muu pienyritystoiminnan tuki

Maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan myöntää maatilalla aloitettavaa maatalouden ulkopuolista toimintaa varten tuotannon monipuolistamistukea sen mukaan, kuin asetuksella tarkemmin sääde-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tään. Tuki myönnetään avustuksena, valtionlainaan sisältyvänä korkoetuutena tai korkotukilainaan liittyvänä korkotukena taikka niiden yhdistelmänä. Avustuksen ja avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai korkotuen enimmäismäärä hakijalle tuen myöntämistä edeltäneen kolmen vuoden aikana muuhun kuin maatalouteen myönnetyn tuen kanssa saa olla maatilaa kohti yhteensä enintään 570 000 markkaa.

Tuotannon monipuolistamisen edellyttämään koulutukseen voidaan asetuksella tarkemmin säädettävin perustein myöntää 1 momentissa säädetyin lisäksi koulutusavustusta enintään 5 700 markkaa hakijaa kohti.

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämistä on edellä säädetty, käyttää:

4) tämän lain 15, 19—21 ja 22 a §:n mukaisiin avustuksiin;

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämistä on edellä säädetty, käyttää:

4) 15, 15 a, 19—22 ja 22 a §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 15 a ja 16 §:n mukaisia tukia voidaan myöntää myös niihin hankkeisiin, jotka on aloitettu vuonna 1995 tai sen jälkeen. Näihin hankkeisiin myönnettävän tuen kokonaismäärä ei kuitenkaan saa ylittää asetuksella säädettävää tukien enimmäismäärää.

4.

Laki

maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 30 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1059/1994) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 8 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti, ja 3 §:n 1 momentti 17 päivänä heinäkuuta 1995 annetussa laissa (988/1995), sekä
lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 7 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla voidaan myöntää maa- ja puutarhataloudelle valtion varoista Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen mukaista siirtymäkauden tukea, pohjoista tukea ja kansallista erityistukea valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista.

3 §

Tukimuodoista päättäminen

Valtioneuvosto päättää tämän lain nojalla maksettavista tukimuodoista, *tukien määristä* ja jakoperusteista, tukien maksamisen edellytyksistä ja *tukien* kestoajoista, ellei *tukien* kestoajoista säädetä erikseen tässä laissa. Tuen käyttöönottoaminen edellyttää lisäksi Euroopan yhteisöjen komission (jäljempänä komissio) lupaa.

7 §

Kansallinen erityistuki

Ehdotus

2 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla voidaan myöntää maa- ja puutarhataloudelle valtion varoista Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen mukaista siirtymäkauden tukea, pohjoista tukea, kansallista erityistukea *ja muuta tukea* valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista.

3 §

Tukimuodoista päättäminen

Valtioneuvosto päättää tämän lain nojalla maksettavista tukimuodoista *sekä* jakoperusteista, maksamisen *perusteista* ja kestoajoista, *jollei* tukien kestoajoista säädetä erikseen tässä laissa. *Valtioneuvosto päättää myös sopimukseen perustuvien tukien ehdoista ja sopimusten purkamisperusteista.* Tuen käyttöönottoaminen edellyttää lisäksi komission lupaa.

7 §

Kansallinen erityistuki

Tuotantos suunnan muuttamiseksi voidaan maa- ja puutarhataloustuottajien sekä valtion kesken tehdä vuosina 1997—2001 enintään viisivuotisia sopimuksia valtion talousarvioon vuosittain maa- ja puutarhatalouden

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kansalliseen tukeen varatun määrärahan rajoissa.

*7 b §**Muu kansallinen tuki*

Tämän lain nojalla voidaan maa- ja puutarhataloudelle myöntää myös muita kuin edellä 5—7 §:ssä tarkoitettuja tukia.

*8 §**Myöntäminen, maksaminen, takaisinperintä ja valvonta*

Tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä ja valvonnassa noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/92). Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkempia määräyksiä valvonnassa noudatettavasta menettelystä.

*8 §**Muiden säännösten soveltaminen*

Tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, *oikaisussa* ja valvonnassa noudatetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992). Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkempia määräyksiä valvonnassa noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

